

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Кафедра педагогіки

Осипова Т. Ю.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І
ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА»**
для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої
освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (спеціалізація – теорія і
методика професійної освіти)

Одеса – 2020

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 1 від 31 серпня 2020 року)

Осипова Т. Ю. Методичні рекомендації до практичних занять і виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Професійна освіта» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (спеціалізація – теорія і методика професійної освіти). Одеса : Університет Ушинського, 2020. 52 с.

Рецензенти:

- Хомич Л.О., доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
- Койчева Т.І., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

Методичні рекомендації розроблено для допомоги здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта. Подано анотацію дисципліни, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, рекомендовану літературу до кожного модулю, вимоги до знань і вмінь здобувачів, набутих у процесі вивчення дисципліни, перелік питань до заліків і екзамену.

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни.....	4
Анотація навчальної дисципліни.....	5
Плани практичних занять.....	8
Завдання для самостійної роботи.....	16
Індивідуальні навчально-дослідні завдання.....	31
Критерії оцінювання.....	32
Форми поточного і підсумкового контролю.....	43
Питання до заліків і комплексного екзамену.....	46
Рекомендована література.....	49

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 12	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Статус дисципліни: обов'язкова	
Модулів – 4	Освітньо-професійна програма: 015 Професійна освіта	Рік навчання:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: есе, індивідуальна траєкторія розвитку, освітній проєкт		Семестр	
Загальна кількість годин – 360	Спеціальність: 015 Професійна освіта (спеціалізація – теорія і методика професійної освіти)	1, 2, 3, 4-й	1, 2, 3, 4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	40 год.	8
		Практичні, семінарські	
		80 год.	24
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		210 год.	298
		Індивідуальні завдання:	
		30 год.	30 год.
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3% / 66,7%

для заочної форми навчання – 8,8 % / 91,2%

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Професійна педагогіка» є базовою у підготовці здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (спеціалізація – теорія і методика професійної освіти).

Вимоги сучасного виробництва висувають проблему опанування майбутніми фахівцями не лише суто професійних знань, умінь і навичок, але й тих знань, які пов'язані з необхідністю спілкування, взаємодії, співпраці з колегами по роботі, підлеглими, адміністрацією тощо. З огляду на зазначене, у межах навчальної дисципліни розглядаються основні питання педагогіки професійної освіти: наукові засади, завдання і принципи професійної освіти, особливості педагогічного процесу у вищій професійній школі, що забезпечують фундаментальну професійну підготовку майбутніх викладачів; розглядаються методи і форми організації навчання та виховання студентської молоді, особливості організації самостійної роботи студентів у закладах вищої професійної освіти. Значна увага приділяється особистості викладача вищої школи: професійні й особистісні якості, професійна позиція, професійна усталеність, міжкультурна компетентність викладача вищої школи, організація полісуб'єктної взаємодія в системі «викладач – студент» тощо. Окремий модуль присвячено організації освітнього процесу в закладах вищої професійної освіти.

Мета навчальної дисципліни: надання здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня необхідних навичок для здобуття теоретичних знань, умінь, навичок, достатніх для продукування наукових ідей, розв'язання теоретичних та практичних проблем у галузі професійної діяльності,

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН01. Оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії, визначати теоретико-методологічні засади сучасної професійної освіти.

ПРН03. Креативно мислити, формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань.

ПРН04. Аналізувати й узагальнювати педагогічні явища та проблеми, виявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології.

ПРН07. Використовувати науково-методичне забезпечення вищої освіти, сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи, інноваційні методи навчання.

ПРН08. Дотримуватися нормативно-правової бази, діяти на основі морально-етичних норм.

ПРН09. Визначати проблеми і шляхи їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик.

ПРН13. Створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології для виконання наукових та освітніх завдань.

ПРН15. Організовувати освітній процес (співпрацю в команді) здобувачів освіти, керувати їхньою пізнавальною діяльністю, здійснювати педагогічний контроль і моніторинг результатів їхнього навчання.

ПРН16. Демонструвати лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників.

ПРН18. Розробляти ОП, здійснювати самоаналіз результатів професійної підготовки здобувачів освіти.

Очікувані результати навчання дисципліни: унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають

- знати тенденції суспільного розвитку і вимоги до підготовки фахівців у професійній школі;
- визначати мету, завдання і принципи професійної освіти;
- описувати компоненти, етапи і функції педагогічного процесу;
- називати види роботи викладача вищого закладу освіти, структурні підрозділи;
- встановлювати взаємозв'язок професійної та загальноосвітньої підготовки в закладах вищої професійної освіти;
- класифікувати напрями виховної роботи зі студентами вищого закладу професійної освіти;
- розуміти сутність і структуру освітніх стандартів, освітньо-професійної програми;
- пояснювати особливості професійної освіти в різних країнах.
- класифікувати методи і форми професійного навчання;
- аналізувати дидактичні проблеми організації та змісту практики студентів;
- визначати професійні й особистісні якості викладача професійного закладу освіти
- інтерпретувати професійну позицію викладача професійного закладу освіти
- визначати сутність і роль міжкультурної компетентності викладача закладів вищої професійної освіти.

Уміти:

- добирати форми і методи підвищення мотивації навчання у студентів професійних закладів вищої освіти;
- використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу.
- застосовувати ігрові методи навчання в освітньому процесі професійних закладів вищої освіти;
- оцінювати освітньо-пізнавальну діяльність студентів професійних закладів вищої освіти.
- виявляти причини і знаходити рішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі професійного закладу освіти;
- здійснювати полісуб'єктну взаємодію в системі «викладач – студент»;

– складати робочу програму навчальної дисципліни.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності**

Інтегральна компетентність Здатність розв’язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та професійної практики.

Загальні компетентності

ЗК.01. Знання та розуміння предметної області науково-професійної діяльності.

ЗК.06. Здатність до міжособистісної взаємодії, мотивування людей рухатися до спільної мети, здатність працювати в команді..

ЗК.08. Здатність до критичності та самокритичності, генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК.02. Здатність обґрунтовувати, планувати та виконувати дослідницькі й освітні проекти.

СК.03. Здатність до використання результатів психолого-педагогічних досліджень, передового вітчизняного і зарубіжного педагогічного досвіду, до використання наукометричних баз даних

СК.05. Здатність розробляти ОП, програму навчальної дисципліни, навчальні та методичні матеріали.

СК.06. Здатність проводити навчальні заняття, надавати консультації з предмета навчальної дисципліни

СК.07. Здатність розробляти критерії та інструменти оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

СК.10. Здатність до управління організацією та її розвитком.

СК.11. Здатність аналізувати, прогнозувати, моделювати систему управління якістю освіти.

Опановуючи зміст навчальної дисципліни здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності:

- сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;
- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;
- сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 – 4 години

Семінар: Принципи професійної освіти в сучасному освітньому процесі закладу вищої освіти

Питання для обговорення:

1. Принцип гуманізації професійної освіти.
2. Принцип демократизації професійної освіти.
3. Принцип самоорганізації навчальної діяльності студентів.
4. Принцип співробітництва.
5. Принцип відкритості.
6. Принцип різноманітності професійних освітніх систем.
7. Принцип регіоналізації професійної освіти.
8. Принцип рівних можливостей.
9. Принцип суспільно-державного управління.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [12], [13].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2 – 2 години

Семінар: Педагогічний процес у закладах вищої освіти

Питання для обговорення:

1. Цілісний педагогічний процес.
2. Компоненти педагогічного процесу.
3. Етапи педагогічного процесу і функції педагогічного процесу.
4. Закономірності педагогічного процесу

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [11], [12], [13].

Інформаційні ресурси: URL: <http://www.rada.gov.ua>; www.mon.gov.ua

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 – 2 години

Тема: Професійно-теоретична і професійно-практична підготовка майбутніх фахівців у ЗВО

Питання для обговорення:

1. Професійна підготовка в закладах освіти.
2. Значущість професійно-теоретичної підготовки в закладі вищої освіти.
3. Сутність професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців.

Рекомендована література: [5], [9], [10], [11], [12], [13], [14].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4 – 2 години

Тема: Співвідношення та взаємодія професійної і загальноосвітньої підготовки.

Питання для обговорення:

1. Сутність загальноосвітньої підготовки в закладах вищої освіти.
2. Сутність професійної підготовки в закладах вищої освіти.

3. Специфіка професійної освіти в галузевих закладах вищої освіти.
4. Взаємозв'язок загальноосвітньої і професійної освіти.

Рекомендована література: [9], [12], [13], [14].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 – 4 години

Тема: Виховна робота в закладах вищої освіти

Хід заняття: проведення фрагменту виховного заходу зі студентами за одним із напрямів виховної роботи в закладі вищої освіти

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6 – 2 години

Семінар: Робота куратора студентської групи.

Питання для обговорення:

1. Завдання і функції куратора студентської групи.
2. План роботи куратора.
3. Формування активу студентської групи.
4. Робота куратора в гуртожитку.

Рекомендована література: [3], [10].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7 – 4 години

Тема: «Особливості професійної освіти в різних країнах».

Хід заняття: захист рефератів «Особливості професійної освіти в різних країнах» (за вибором).

МОДУЛЬ 2. ДИДАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 – 2 години

Семінар. Принципи дидактики в закладах вищої освіти

Питання для обговорення:

1. Принцип співробітництва і співдружності.
2. Принцип поєднання навчання з виробничою працею студентів, зв'язок теорії і практики.
3. Принцип моделювання.
4. Принцип професійної мобільності.
5. Принцип модульності.
6. Принцип самоуправління.
7. Принцип комп'ютеризації.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [17], [18], [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2 – 4 години

Ділова гра: Методи навчання на заняттях у закладах вищої освіти

Хід заняття: проведення фрагменту навчальних занять із застосуванням різних методів навчання (відповідно до спеціальності).

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [18], [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 – 4 години.

Ділова гра: Фрагменти навчальних занять у закладах вищої освіти

Завдання: проведення фрагменту навчального заняття відповідно до спеціальності.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [18], [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4. – 2 години

Дискусія: Чи впливають колективні форми навчальної діяльності на формування мотивації навчання майбутніх фахівців?

Питання для обговорення:

1. Чим зумовлена успішність студентів – природними здібностями чи розвитком навчальної мотивації?
2. Чи впливає психологічний клімат колективу студентської групи на мотивацію навчання?
3. Колективні й індивідуальні навчальні заняття: данина моді чи необхідність?

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [18], [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 – 4 години

Рольова гра: Фрагмент заняття відповідно до спеціальності з використанням інтерактивних методів навчання

Завдання: підготувати презентацію і розіграти фрагмент навчального заняття відповідно до спеціальності з використанням інтерактивних методів навчання.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [18], [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6 – 2 години

Дискусія: Науково-дослідна діяльність студента: міф чи реальність?

Питання для обговорення:

1. Чи потрібно студентам займатися науково-дослідною діяльністю?
2. Що формує і на що впливає науково-дослідницька діяльність?
3. Чи знадобляться студентам навички науково-дослідницької діяльності в подальшому професійному житті?

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [17], [18], [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7 – 2 години

Семінар: Організація виробничого навчання та зміст практики студентів у професійному закладі освіти (за спеціалізацією).

Питання для обговорення

1. Сутність поняття «виробниче навчання».

2. Основні напрями виробничого навчання.
3. Форми організації виробничого навчання.
4. Дидактичні проблеми організації та змісту практики студентів.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [10], [11], [14], [17], [18], [21].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8 – 2 години

Круглий стіл: Оцінювання знань студентів у вищій школі.

Питання для обговорення

1. Основна мета контролю знань і вмінь.
2. Принципи і типи контролю.
3. Компоненти контролю.
4. Зміст контролю.
5. Методи контролю.
6. Оцінка.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [17], [18].

МОДУЛЬ 3

ОСОБИСТІСТЬ ВИКЛАДАЧА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1. – 2 години

Семінар: Педагогічна майстерність викладача.

Питання для обговорення:

1. Складники педагогічної майстерності.
2. Ідейно-моральні якості викладача ЗВО.
3. Професійно-етична поведінка викладача ЗВО.
4. Педагогічний такт.

Рекомендована література: [1], [5], [7], [9], [10], [11], [13].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2. – 2 години

Круглий стіл: Складники професійної компетентності викладача закладу вищої професійної освіти.

Питання для обговорення:

1. Професійна компетентність.
2. Конкретно-предметні знання, уміння і навички.
3. Праксеологічна, комунікативна, рефлексивна, інформаційна компетентності.
4. Саморозвиток особистості.
5. Індивідуальна траєкторія розвитку особистості

Рекомендована література: [6], [8], [9], [12], [13], [16].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3. – 2 години

Дискусія: Чи повинен бути викладач «інноватором»?

Питання для обговорення:

5. Як Ви розумієте поняття «інноваційна діяльність викладача»?
6. У чому вона виявляється?
7. Чи кожний викладач може бути інноватором?

Рекомендована література: [4], [9], [13], [16], [17].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4. – 2 години

Семінар: «Творча діяльність викладача закладу вищої професійної освіти

Питання для обговорення:

1. Поняття «творчість».
2. Творчий потенціал.
3. Професійна творча діяльність.
4. Творча діяльність викладача вищої школи.

Рекомендована література: [4], [9], [13], [16], [17].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5. – 2 години

Круглий стіл: Вплив особистості викладача на пізнавальну діяльність студентів?

Питання для обговорення:

1. Чи впливає особистість викладача на пізнавальну діяльність студентів?
2. Яким чином позначається на навчальній діяльності студентів?
3. Чи потрібно викладачу вміти регулювати свій емоційний стан?
4. Наведіть приклади впливу на студентів викладача, який незадоволений своєю діяльністю.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6. – 2 години

Дискусія: Саморозвиток викладача професійного закладу освіти

Питання для обговорення:

1. Як Ви розумієте поняття саморозвиток особистості?
2. Навіщо прививатися викладачу? Чи впливає це на його професійну діяльність.
3. Чи потрібно викладачу скласти траєкторію власного розвитку. Обґрунтуйте свою думку.

Рекомендована література: [2], [3], [9], [12].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7. – 4 години

Кейс-стаді: Конфлікти в освітньому процесі професійного закладу освіти.

Хід заняття: колективне обговорення конфліктних ситуацій, які можуть виникнути в професійній діяльності.

Рекомендована література: [1], [5], [7], [9], [10], [11], [13].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8. – 2 години

Рольова гра: Полісуб'єктна взаємодія в системі «викладач – студент».

Хід заняття: Розігрування ситуацій полісуб'єктної взаємодії в системі «викладач – студенти», «викладач – студент», «студент – студент».

Рекомендована література: [2], [7], [12].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9. – 2 години

Рольова гра: Міжкультурна компетентність викладача закладів вищої професійної взаємодії.

Питання для обговорення:

Хід заняття: Розігрування ситуацій прояву інтолерантної (національної, релігійної) поведінки викладачів і студентів у ЗВО.

Рекомендована література: [2], [10], [14].

МОДУЛЬ 4**ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ****ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1. – 4 години**

Семінар: Види діяльності викладача закладу вищої освіти викладача закладу вищої професійної освіти

Питання для обговорення:

1. Навчальна діяльність.
2. Методична діяльність.
3. Наукова діяльність.
4. Організаційна діяльність

Рекомендована література: [5].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2 – 2 години

Семінар: Освітньо-професійна програма спеціальності

Питання для обговорення:

1. Освітня програма.
2. Освітньо-професійна програма.
3. Вимоги до ОПП.
4. Обсяги освітніх програм за рівнями вищої освіти

Рекомендована література: [4], [6].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 – 2 години

Круглий стіл: Відмінності у складанні ОПП за рівнями освіти.

Питання для обговорення:

1. Освітня програма другого (бакалаврського) рівня вищої освіти.
2. Освітня програма другого (магістерського) рівня вищої освіти.
3. Освітня програма третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Рекомендована література: [4], [6].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4 – 2 години

Семінар: Компоненти навчального плану.

Питання для обговорення:

1. Навчальний план і робочий навчальний план.
2. Структура навчального плану
3. Гграфік навчального процесу.
4. Обов'язковий компонент.
5. Вибірковий компонент.

Рекомендована література: [6].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5 – 2 години

Круглий стіл: Процедура вибору студентом вибірових дисциплін

Питання для обговорення:

1. Терміни розроблення вибірових дисциплін.
2. Вибіркова програма major
3. Вибіркова програма minor
4. Індивідуальний навчальний план

Рекомендована література: [6].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6 – 2 години

Семінар: Структура робочої програми навчальної дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Пояснювальна записка до робочої програми навчальної дисципліни
2. Критерії оцінювання.
3. Засобами оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.
4. Розкрийте структуру програми навчальної дисципліни
5. Розподіл балів за результатами поточного і підсумкового контролю.
6. Що є методичним забезпеченням навчальної дисципліни?
7. Оформлення рекомендованої літератури до програми навчальної дисципліни?

Рекомендована література: [6].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7 – 2 години

Круглий стіл: Відмінності у складанні РПНД робочих програм обов'язкових і вибірових дисциплін

Питання для обговорення:

1. Анотації робочих програм обов'язкових і вибірових дисциплін
2. Відмінності програмних результатів вибірових дисциплін.
3. Відмінності компетентностей вибірових дисциплін.

Рекомендована література: [6].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8 – 4години

Семінар: Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

Питання для обговорення:

1. Силабус навчальної дисципліни.
2. Навчальні посібники.
3. методичні рекомендації.

Рекомендована література: [6].

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 1

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Тема. 1. Тенденції суспільного розвитку і вимоги до підготовки фахівців у професійній школі

Основні поняття: Провідні тенденції, спрямовані на оновлення світового освітнього простору. Зміст професійної освіти. Гуманістична професійна школа. Вимоги до підготовки спеціалістів. Професійна компетентність.

Запитання для самоконтролю:

1. Які провідні тенденції оновлення світового освітнього простору Ви знаєте?
2. Які заходи передбачаються нормативними документами для оновлення освіти України?
3. Назвіть загальні тенденції розвитку професійної освіти.
4. Що таке гуманізація процесу навчання?
5. Які вимоги ставить суспільство до підготовки спеціалістів професійної школи?

Що Ви розумієте під професійною компетентністю?

Практичне завдання: На підставі вивчення Законів України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.), визначити пріоритетні напрями державної політики щодо розвитку вищої освіти в Україні

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [12], [13].

Тема 2. Мета, завдання і принципи професійної освіти.

Основні поняття: Мета професійної освіти. Шляхи реалізації професійної освіти. Мета професійної освіти. Завдання професійної освіти. Принцип гуманітаризації професійної освіти. Фундаменталізація професійної освіти. Демократизація професійної освіти. Наукова організація праці. Принцип співробітництва. Принцип відкритості. Принцип різноманітності. Принцип регіоналізації професійної освіти. Принцип рівних можливостей. Принцип суспільно-державного управління.

Запитання для самоконтролю:

1. Яка основна мета професійної освіти?
2. У чому полягає сутність принципу гуманізації професійної освіти?
3. Розкрийте сутність принципу гуманітаризації професійної освіти.
4. Як Ви розумієте поняття «фундаменталізація професійної освіти»?
5. У чому полягає принцип самоорганізації навчальної діяльності студентів?
6. Обґрунтуйте важливість наукової організації праці студента в освітньому процесі.

Практичне завдання: Побудувати структурно-логічну схему взаємозв'язку принципів професійної освіти і навести приклади їх реалізації

в освітньому процесі ЗВО відповідно до спеціалізації.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [11], [12], [13].

Інформаційні ресурси: URL: <http://www.rada.gov.ua>; www.mon.gov.ua

Тема 3. Педагогічний процес у професійній школі.

Основні поняття: Цілісний педагогічний процес. Цільовий компонент. Змістовий компонент. Діяльнісний (організаційний) компонент. Результативний компонент. Цілісність. Етапи педагогічного процесу. Функції педагогічного процесу. Професійно-теоретична підготовка. Професійно-практична підготовка. Закономірності педагогічного процесу.

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття «педагогічна діагностика».
2. Розкрийте сутність основного етапу педагогічного процесу.
3. У чому полягає освітня функція педагогічного процесу?
4. Розкрийте сутність виховної функції педагогічного процесу.
5. Що передбачає професійно-теоретична і професійно-практична підготовка у професійних закладах освіти?
6. Які закономірності педагогічного процесу Ви знаєте?

Практичне завдання:

1. Підготувати презентацію взаємозв'язку компонентів (цільовий, змістовий, діяльнісний, результативний) педагогічного процесу, їх функції відповідно до спеціалізації ЗВО.
2. Наведіть власне розуміння закономірностей педагогічного процесу

Рекомендована література: [1], [2], [4], [9], [11], [12], [13].

Тема 4. Структура закладів професійної освіти.

Основні поняття: Типи закладів вищої освіти. Напрями діяльності професійних закладів вищої освіти. Науково-педагогічні працівники закладу вищої освіти. Структурні підрозділи закладу вищої освіти.

Запитання для самоконтролю:

5. Назвіть і наведіть приклади основних типів закладів вищої професійної освіти.
6. Хто є науково-педагогічними працівниками?
7. Наведіть приклади структурних підрозділів Вашого закладу вищої освіти.

Практичне завдання: Ознайомитись із стратегічними пріоритетами розвитку закладу вищої освіти (за місцем роботи чи навчання). На підставі ознайомлення зі статутом закладу вищої освіти визначити специфіку роботи його структурних підрозділів.

Рекомендована література: Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua

Тема 5. Взаємозв'язок професійної та загальноосвітньої підготовки в закладах вищої професійної освіти як педагогічна проблема.

Основні поняття: Професійні здібності. Професійна спрямованість.

Проблема співвідношення та взаємодії професійної і загальноосвітньої підготовки.

Запитання для самоконтролю:

1. Як Ви розумієте професійну спрямованість майбутнього фахівця?
2. Дайте визначення професійних здібностей фахівця відповідно до галузі освіти.
3. Обґрунтуйте необхідність загальноосвітньої підготовки в закладах вищої професійної освіти.

Практичні завдання:

1. Ознайомитись із розділами індивідуального плану викладача і скласти власний індивідуальний план відповідно видів діяльності викладача.
2. Ознайомитись із освітньо-професійною програмою відповідної спеціальності, побудувати структурно-логічну схему інтеграції дисциплін гуманітарної та соціально-економічної, природничо-наукової, професійної і фахової підготовки майбутніх спеціалістів відповідно до теми дослідження.

Рекомендована література: [5], [9], [10], [11], [12], [13].

Тема 6. Виховний процес у закладах професійної освіти

Основні поняття: Мета і завдання виховання. Сутність поняття «виховання». Загальнолюдський характер виховання. Національний характер виховання. Цілісний підхід до виховання. Принципи виховання. Форми виховання.

Запитання для самоконтролю:

1. У чому полягає головна мета виховання?
2. Визначте основні завдання виховання.
3. Що спільного та відмінного між загальнолюдським та національним характером виховання?
4. У чому полягає цілісний підхід до виховання?
5. Розкрийте сутність принципів виховання.
6. Які форми організації виховання Ви знаєте? Наведіть приклади.

Практичне завдання:

1. Ознайомитись із планом роботи куратора студентської групи, скласти план виховної роботи зі студентською молоддю із зазначенням видів діяльності відповідно до спеціальності.
2. Розробити сценарій виховного заходу (за вибором)

Рекомендована література: [1], [4], [9], [10], [12], [13].

Тема 7. Діяльність куратора студентської групи

Основні поняття: Завдання і функції куратора студентської групи. План роботи куратора. Формування активу студентської групи. Робота куратора в гуртожитку.

Запитання для самоконтролю:

1. Чи потрібен куратор студентській групі? Які його функції на різних

курсах?

2. Що є найбільш важливим у роботі куратора: формування колективу студентської молоді, організація дозвілля, науково-дослідної роботи студентів, індивідуальні консультації, стимулювання самоосвіти і самовиховання студентів?
3. У чому полягає робота куратора з активом групи?
4. Які види виховної роботи здійснює куратор у роботі зі студентською молоддю?
5. Які форми роботи куратора в гуртожитку?

Практичне завдання: Ознайомитись із планом виховної роботи куратора студентської групи. Навести приклади

Рекомендована література: [3], [10].

Тема 8. Особливості професійної освіти в різних країнах

Практичне завдання: Підготувати реферат і презентацію «Особливості професійної освіти в різних країнах» (за вибором)

МОДУЛЬ 2 ДИДАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Тема. 1. Дидактика як теорія освіти і навчання.

Основні питання: Предмет і основні категорії дидактики вищої школи. Процес навчання. Мотиваційний компонент. Функціональний компонент. Компонент управління освітньо-пізнавальною діяльністю. Адаптивно-мотиваційний етап. Діяльнісно-продуктивний етап. Контрольно-коригувальний етап. Принципи дидактики.

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте визначення предмету дидактики вищої школи.
2. Схарактеризуйте основні категорії дидактики вищої школи
3. Розкрийте сутність компонентів процесу навчання.
4. Визначте етапи педагогічного процесу у вищій школі. Розкрийте їх сутність.
5. Розкрийте управлінські можливості процесу навчання.
6. Обґрунтуйте принципи дидактики вищої школи.

Практичне завдання: Скласти структурно-логічну схему етапів процесу навчання з розкриттям сутності відповідних компонентів (за спеціальністю)

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [17], [18], [21].

Тема 2. Методи професійного навчання.

Основні поняття: Методи навчання, їх сутність та класифікація. Методи організації та здійснення освітньо-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання і мотивації освітньо-пізнавальної діяльності. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю освітньо-пізнавальної діяльності.

Запитання для самоконтролю:

1. Як Ви розумієте поняття «метод навчання»?
2. Схарактеризуйте методи організації та здійснення освітньо-пізнавальної діяльності. Наведіть приклади.
3. Схарактеризуйте методи стимулювання і мотивації освітньо-пізнавальної діяльності. Наведіть приклади.
4. Схарактеризуйте методи контролю і самоконтролю за ефективністю освітньо-пізнавальної діяльності. Наведіть приклади.
5. Які інноваційні методи навчання Ви знаєте? Наведіть приклади їх використання відповідно до спеціальності.

Практичне завдання: Скласти схему класифікацій методів навчання за різними авторами. Довести доцільність використання в освітньому процесі вищої школи однієї з них.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [18], [21].

Тема 3. Методика підготовки і проведення інтегрованих занять.

Основні поняття: Навчальне заняття. Дидактична структура занять. Сучасні тенденції розвитку практичних занять. Заняття-проект. Заняття-виставка. Заняття з розвитку критичного мислення. Заняття-суд. Заняття-гра. Методична структура інтегрованого заняття.

Запитання для самоконтролю:

1. Розкрийте сутність дидактичної структури занять.
2. Які підструктури навчальної діяльності студента Ви знаєте?
3. Визначте функції організації навчання студентів.
4. Розкрийте сучасні тенденції розвитку практичних занять.
5. Які види інноваційних навчальних занять Ви знаєте? Наведіть приклади.
6. Назвіть етапи проведення заняття-проекту.
7. Визначте структуру занять розвитку критичного мислення.
8. Розкрийте етапи організації й проведення заняття-суду.
9. Розкрийте методичну структуру інтегрованого заняття.

Практичне завдання: Розробити плани-конспекти інтегрованих занять (відповідно до спеціальності)

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [18], [21].

Тема 4. Формування мотивації навчання у студентів професійних закладів освіти.

Основні поняття: Поняття «мотивація». Позитивна мотивація. Негативна мотивація. Роль змісту навчального матеріалу в мотивації учіння. Рациональна організація навчальної діяльності. Вплив колективних форм навчальної діяльності на формування мотивації навчання. Значення оцінки у формуванні мотивації навчальної діяльності.

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте визначення понять «мотивація», «мотивація навчальної діяльності».
2. Визначте роль інтересу в навчально-пізнавальній діяльності студентів.
3. Що розуміється під емоційно-позитивним ставленням до навчання?
4. Яку роль у навчанні відіграє психологічний клімат у групі?
5. Дайте власне розуміння сутності сприятливого психологічного клімату в колективі.
6. Назвіть типи мотивації учіння.
7. Обґрунтуйте роль змісту навчального матеріалу в мотивації учіння.
8. Що розуміється під раціональною організацією навчальної діяльності?
9. Доведіть Вплив колективних форм навчальної діяльності на формування мотивації навчання.
10. На Вашу думку, чи має значення оцінка у формуванні мотивації навчальної діяльності.

Практичне завдання: Проаналізувати сутність мотивації студентів до навчання в сучасній довідниковій і науковій літературі. Навести приклади формування позитивної мотивації студентів (відповідно до спеціальності).

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [18], [21].

Тема 5. Форми організації освітнього процесу у професійному закладі освіти.

Основні поняття: Форми навчання. Форми контролю, обліку й оцінювання знань, умінь і навичок. Види лекцій. Семінарські заняття. Лабораторно-практичні заняття. Консультація.

Завдання для самоконтролю:

1. Які форми організації навчання в закладах вищої освіти Ви знаєте?
2. На що спрямовані форми контролю, обліку й оцінки знань, умінь і навичок студентів. Які форми контролю знань Ви знаєте?
3. Розкрийте сутність і дидактичну мету лекцій. Назвіть види лекцій.
4. Визначте завдання лекцій проблемного виду.
5. Схарактеризуйте сутність практичних занять. Яку роль вони відіграють в освітньому процесі?
6. Обґрунтуйте функції семінарських занять.
7. З якою метою в закладі освіти проводяться лабораторно-практичні заняття?
8. Які види лабораторних занять Ви знаєте?
9. Що входить до самостійної роботи студентів? Наведіть приклади.
10. Які види науково дослідної роботи студентів Ви знаєте?

Практичне завдання:

Розробити план-конспект лекції / практичного / лабораторного заняття. Розробити творчі завдання для самостійної роботи студентів відповідно до спеціальності.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [18], [21].

Тема 6. Використання гри в освітньому процесі професійних закладів освіти.

Основні поняття: Дидактичні ігри. Розвивальні ігри. Імітаційні й неімітаційні ігри. Рольові та ділові ігри. Організаційно-діяльнісні ігри. Кейс-стаді.

Запитання для самоконтролю:

1. Надайте Ваше розуміння гри та її ролі в освітньому процесі закладу вищої професійної освіти.
2. Визначте сутність дидактично-розвивальних ігор. Наведіть приклад.
3. Розкрийте сутність рольової гри.
4. Схарактеризуйте принципи й етапи ділової гри.
5. У чому полягають особливості організаційно-діяльнісної гри?
6. Доведіть доцільність використання кейс-стаді в освітньому процесі закладу вищої професійної освіти.

Практичне завдання: розробити план-конспект практичного заняття з використанням інтерактивних методів навчання (за темою дослідження).

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [15], [17], [18], [21].

Тема 7. Форми організації виробничого навчання та зміст практики студентів у закладі вищої професійної освіти.

Основні поняття: Сутність поняття «виробниче навчання». Виробниче навчання як навчальний процес. Основні напрями виробничого навчання. Завдання виробничого навчання. Принципи виробничого навчання. Типи систем виробничого навчання. Періоди виробничого навчання. Форми організації виробничого навчання. Мета практики. Навчальна практика. Навчально-виробнича практика. Виробнича (цільова) практика. Переддипломна (державна) практика. Наставова конференція. Заключна конференція. Програма практики.

Запитання для самоконтролю:

1. У чому полягає сутність виробничого навчання?
2. Назвіть мету і завдання виробничого навчання.
3. Які загальні закономірності виробничого навчання Ви знаєте?
4. Схарактеризуйте особливості виробничого навчання.
5. Назвіть завдання виробничого навчання.
6. Які форми виробничого навчання Ви знаєте? Опишіть одну з них.
7. Розкрийте дидактичні проблеми організації практики студентів..
8. Які види практики Ви знаєте?

Практичне завдання: розробити завдання виробничого навчання / виробничої (педагогічної) практики для студентів відповідно до спеціальності.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [10], [11], [14], [17], [18], [21].

Тема 8. Контроль за освітньо-пізнавальною діяльністю студентів.

Основні поняття: Основна мета контролю знань і вмінь. Принципи і типи контролю. Компоненти контролю. Зміст контролю. Методи контролю. Оцінка.

Запитання для самоконтролю:

1. Назвіть види контролю знань, умінь і навичок студентів.
2. Визначте мету контролю знань і умінь.
3. Розкрийте сутність функцій контролю знань, умінь і навичок.
4. Розкрийте принципи та типи контролю.
5. Визначте компоненти контролю.
6. Які вимоги до оцінювання знань, умінь і навичок студента.
7. Обґрунтуйте національну шкалу оцінювання знань, умінь і навичок студентів.
8. Наведіть приклади форм контролю знань, умінь і навичок.

Рекомендована література: [1], [2], [4], [5], [9], [11], [14], [17], [18].

МОДУЛЬ 3

ОСОБИСТІСТЬ ВИКЛАДАЧА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Тема. 1. Професійні й особистісні якості викладача професійного закладу освіти.

Основні поняття: Педагогічна майстерність. Професіоналізм викладача. Професійно-моральні якості викладача ЗВО. Професійно-етична поведінка викладача ЗВО. Педагогічний такт.

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте власне розуміння поняття «Педагогічна майстерність».
2. Що розуміється під гуманістичною спрямованістю викладач?
3. Які види компетентностей є складниками професійної компетентності викладача?
4. Схарактеризуйте педагогічні здібності викладача вищої школи.
5. Обґрунтуйте рівні професіоналізму викладача вищої школи.
6. На Вашу думку, які особистісні і професійні якості викладача впливають на успішне виконання ним професійної діяльності?
7. Розкрийте складники професійно етичної поведінки викладача закладу вищої освіти.
8. Назвіть основні показники прояву педагогічного такту викладача вищої школи.

Практичне завдання: Використовуючи наукову літературу й Інтернет-джерела дібрати приклади (відеоматеріали) щодо прояву професійно-етичної і неетичної поведінки педагога відповідно до спеціальності

Рекомендована література: Рекомендована література: [1], [3], [9], [16]..

Тема 2. Формування професійної компетентності викладача закладу вищої професійної освіти

Основні поняття: Професійна компетентність. Конкретно-предметні знання, уміння і навички. Праксеологічна компетентність. Комунікативна компетентність. Рефлексивна компетентність. Інформаційна компетентність. Індивідуальна траєкторія розвитку особистості.

Запитання для самоконтролю:

1. Визначте сутність поняття «професійна компетентність». Обґрунтуйте свою думку.
2. Наведіть приклади конкретно-предметних знань, умінь, навичок відповідно до спеціальності.
3. Розкрийте сутність праксеологічної компетентності.
4. У чому полягає значущість комунікативної компетентності?
5. Доведіть необхідність формування в майбутніх фахівців рефлексивної компетентності.
6. Назвіть основні елементи інформаційної компетентності.
7. У чому полягає саморозвиток особистості? Доведіть важливість саморозвитку у професійному зростанні фахівця.
8. Що розуміється під індивідуальною траєкторією розвитку?

Практичне завдання: Дібрати творчі вправи для розвитку комунікативних, організаційних, рефлексивних та інформаційних умінь майбутніх фахівців (відповідно до спеціальності). Скласти індивідуальну траєкторію розвитку особистісних і професійних якостей.

Рекомендована література: [6], [8], [9], [12], [13], [16].

Тема 3. Професійна творчість викладача закладу вищої професійної освіти

Основні поняття: Поняття «творчість». Творчий потенціал. Професійна творча діяльність. Творча діяльність викладача вищої школи.

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте Ваше розуміння поняття «творчість».
2. Розкрийте рівні творчості.
3. Обґрунтуйте сутність творчого потенціалу особистості. Розкрийте його структуру.
4. Чим характеризується професійна творча діяльність?
5. У чому виявляється творча компетентність викладача закладу вищої освіти?
6. У чому полягає сутність творчої діяльності викладача вищої школи?

Практичне завдання: Дібрати приклади прояву професійної творчості викладача закладу вищої професійної освіти

Рекомендована література: [4], [9], [13], [16], [17].

Тема 4. Професійна усталеність викладача професійного закладу освіти.

Основні поняття: Сутність поняття «професійна усталеність викладача професійного закладу освіти». Структура професійно усталеності викладача: мотиваційний компонент, емоційно-вольовий компонент, особистісний компонент, професійно-педагогічний компонент.

Запитання для самоконтролю:

1. Що розуміється під професійною усталеністю викладача професійної школи?
2. Розкрийте структуру професійної усталеності викладача професійної школи

Практичне завдання: Використовуючи наукову психолого-педагогічну літературу, власний досвід та Інтернет-джерела дібрати приклади (відеоматеріали) впливу особистісних і професійних якостей викладача на освітньо-пізнавальну діяльність студентів.

Рекомендована література: [6],

Тема 5. Професійна позиція викладача професійного закладу освіти.

Основні поняття: Сутність понять «позиція», «професійна позиція». Дистанційна, «рівнева», кінетична позиції викладача. Педагогічні позиції викладача у спілкуванні. Типи спілкування викладачів зі студентами. Форми спілкування. Стили спілкування. Типологія викладачів. Моделі поведінки і діяльності викладача Роль діалогічної позиції в професійній діяльності викладача професійного закладу освіти. Імідж викладача закладу вищої професійної освіти. Індивідуальна траєкторія розвитку особистості.

Запитання для самоконтролю:

1. Сформулюйте визначення «професійна позиція викладача закладу вищої освіти».
2. Розкрийте сутність дистанційної, рівневої і кінетичної позиції викладача.
3. Схарактеризуйте головні педагогічні позиції викладача у спілкуванні.
4. Визначте типи спілкування викладачів зі студентами.
5. Які форми спілкування Ви знаєте?
6. Схарактеризуйте стилі спілкування.
7. Схарактеризуйте типологію викладачів.
8. Опишіть моделі поведінки і діяльності викладача.
9. Яку роль відіграє діалогічна позиція в професійній діяльності викладача професійного закладу освіти?
- 10.3 якими психологічними труднощами у спілкуванні зі студентами стикається викладач-початківець?
- 11.Що є складниками іміджу викладача закладу вищої освіти?
- 12.Розкрийте сутність індивідуальної траєкторії розвитку особистості.

Практичне завдання:

1. Обґрунтувати власну професійну позицію. Скласти порівняльну таблицю «Я-реальне» і «Я-ідеальне» у професійній діяльності.

2. Розробити імідж-карту викладача закладу вищої професійної освіти
Рекомендована література: [2], [3], [9], [12].

Тема 6. Запобігання і розв’язання конфліктів в освітньому процесі професійного закладу освіти.

Основні поняття: Феномени «конфлікт» та «конфліктна ситуація» у професійно-педагогічній діяльності. Причини виникнення конфліктних ситуацій. Особливості конфліктів у закладах освіти. Види конфліктів. Негативні й позитивні аспекти конфлікту. Стилi конфліктної взаємодії учасників педагогічного процесу. Запобігання й розв’язання конфліктів в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте визначення понять «конфліктна ситуація» і «конфлікт».
2. Які ознаки педагогічного конфлікту Ви знаєте?
3. Наведіть приклади причин виникнення педагогічних конфліктів.
4. Назвіть стадії розвитку педагогічного конфлікту.
5. Розкрийте стратегії (моделі) поведінки в конфлікті.
6. Якими професійно-педагогічними якостями та вміннями повинен володіти викладач такими для успішного запобігання і вирішення педагогічного конфлікту?

Практичне завдання: Дібрати приклади конфліктів в освітньому процесі професійного закладу освіти, запропонувати шляхи їх вирішення

Рекомендована література: [1], [2], [5], [15].

Тема 7. Полісуб’єктна взаємодія в системі «викладач – студент».

Основні поняття: Сутність понять «суб’єкт», «полісуб’єкт», «взаємодія», «полісуб’єктна взаємодія». Полісуб’єктний підхід у системі професійної освіти. Гуманістично-зорієнтований діалог. Діалогічне навчання й виховання.

Запитання для самоконтролю:

1. Розкрийте сутність поняття «суб’єкт».
2. Що розуміється під поняттям «полісуб’єкт»?
3. У чому полягає сутність полісуб’єктної взаємодії?
4. Розкрийте шляхи реалізації гуманістично-орієнтованого діалогу в межах полісуб’єктної взаємодії.

Практичне завдання: Використовуючи наукову психолого-педагогічну літературу, власний досвід та Інтернет-джерела дібрати приклади (відеоматеріали) полісуб’єктної взаємодії в системі «викладач – студенти», «викладач – студент», «студент – студент».

Рекомендована література: [2], [7], [12].

Тема 8. Міжкультурна компетентність викладача закладів вищої професійної взаємодії.

Основні поняття: Поняття «міжкультурна компетентність», «міжкультурна комунікація», «міжкультурне спілкування», «полікультурне середовище». Адаптація іноземних студентів до умов навчання в українських закладах вищої освіти. Особливості навчання іноземних студентів у закладах вищої освіти України. Етнопсихологічні й національно-культурні особливості представників різних країн.

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте визначення понять «міжкультурне спілкування» і «міжкультурна комунікація».
2. Розкрийте основні принципи організації міжкультурної комунікації.
3. Що розуміється під полікультурним середовищем закладу вищої освіти?
4. Розкрийте основні функції полікультурного освітнього середовища.
5. Опишіть особливості навчання студентів-іноземців у ЗВО України.
6. Схарактеризуйте етнопсихологічні й національно-культурні особливості представників різних країн (за вибором).

Практичне завдання:

1. Використовуючи наукову психолого-педагогічну літературу, власний досвід та Інтернет-джерела дібрати приклади (відеоматеріали) прояву інтолерантної (національної, релігійної) поведінки викладачів і студентів у ЗВО.
2. Схарактеризувати національно-культурні особливості представників різних країн (відповідно до студентів-іноземців, які навчаються в закладі вищої освіти)

Рекомендована література: [2], [10], [14].

МОДУЛЬ 4

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Зміст освіти.

Основні поняття: Освітній процес у закладах вищої освіти. Положення про організацію освітнього процесу в ЗВО. Студентоцентризований підхід. Зміст освіти. Підходи до визначення змісту освіти.

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття «освітній процес».
2. В якому документі відображено сутність освітнього процесу в закладі вищої освіти?
3. Які структурні компоненти відображені в Положення про організацію освітнього процесу?
4. Що розуміється під студентоцентризованим підходом до навчання? Чим він відрізняється від традиційного навчання?
5. Що розуміється під змістом освіти?
6. Які підходи до змісту освіти Ви можете назвати?

Практичне завдання: Ознайомитись із Положенням про організацію освітнього процесу в закладі вищої освіти (за місцем роботи або навчання).

Рекомендована література: [1], [2], [6], [7], [8].

Тема 2. Індивідуальний план роботи викладача.

Основні поняття: Структура індивідуального плану. Види діяльності (навчальна, методична, наукова, організаційна) викладача.

Запитання для самоконтролю:

1. Де і ким затверджується індивідуальний план викладача?
2. Які розділи виокремлені в індивідуальному плані викладача?
3. Які основні види діяльності викладача?
4. У чому полягає методична діяльність викладача?
5. Що розуміється під науковою діяльністю викладача?
6. Що відображається в рубриці «організаційна робота»?
7. Яким документом керується викладач під час заповнення індивідуального плану?

Практичне завдання: Ознайомитись із індивідуальним планом роботи викладача. Навести приклади видів роботи за його розділами.

Рекомендована література: [5]

Тема 3. Національне агентство забезпечення якості вищої освіти.

Основні поняття: Якість освіти. Система забезпечення якості вищої освіти. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

Запитання для самоконтролю:

1. Дайте визначення поняття «якість» освіти.
2. Які процедури і заходи передбачає система внутрішнього забезпечення якості освіти?
3. Які процедури і заходи передбачає система зовнішнього забезпечення якості освіти?
4. Розкрийте повноваження Національного агентства забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Практичне завдання: ознайомитись із Положенням про акредитацію освітніх програм.

Рекомендована література: [1], [2], [4],[6].

Тема 4. Система стандартів вищої освіти

Основні поняття: Стандарт вищої освіти. Державний стандарт вищої освіти. Галузеві стандарти вищої освіти. Стандарти вищої освіти закладів вищої освіти.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке стандарт вищої освіти?
2. Які складові містить Державний стандарт вищої освіти?
3. Які складові містить Галузевий стандарт вищої освіти?
4. Які складові містить стандарт вищої освіти закладу вищої освіти?

5. Хто встановлює порядок розроблення стандарту вищої освіти?

Практичне завдання: Ознайомитись і виписати основні положення Державного або освітнього (за спеціальністю, якщо такий є) стандарту вищої освіти.

Рекомендована література: [1], [2], [3], [4],[6].

Тема 5. Освітньо-професійна програма спеціальності як нормативний документ

Основні поняття: Освітня програма. Освітньо-професійна програма. Вимоги до ОПП. Обсяги освітніх програм за рівнями вищої освіти.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке освітня програма?
2. Дайте визначення освітньо-професійної програми.
3. Які вимоги ставляться до освітньо-професійної програми?
4. Як обсяги освітніх програм за рівнями вищої освіти?
5. Ким затверджуються освітні програми?

Практичне завдання: Ознайомитись із освітньо-професійною програмою відповідної спеціальності. Виписати Придатність випускників (за Вашою спеціальністю) до працевлаштування та подальшого навчання згідно з національною рамкою класифікацій.

Рекомендована література: [4], [6].

Тема 6. Навчальний план як нормативний документ

Основні поняття: Навчальний план закладу вищої освіти. Робочий навчальний план. Обов'язковий, вибірковий, практичний компоненти реалізації змісту фахової підготовки. Навчальні дисципліни за вибором студента (вибіркові дисципліни). Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти. Процедура вибору дисциплін здобувачами освіти.

Запитання для самоконтролю:

6. Що таке навчальний план? Робочий навчальний план?
7. Яка структура навчального плану?
8. Що зазначається в графіку навчального процесу?
9. Які дисципліни належать до обов'язкового компонента?
10. Які дисципліни включаються вибіркового компонента?
11. Що передбачає практичний компонент?
12. Який порядок формування вибіркової складової індивідуального навчального плану студентів?

Практичне завдання: Ознайомитись із структурою навчального плану відповідної спеціальності. Запропонувати дисципліни вільного вибору студентів (за темою дослідження)

Рекомендована література: [6].

Тема 7. Робоча програма навчальної дисципліни

Основні поняття: Структура робочої програми навчальної дисципліни.

Запитання для самоконтролю:

8. Що подається в рубриці «Загальна інформація»?
9. Які відомості зазначаються в Пояснювальній записці?
10. Як визначаються критерії оцінювання?
11. Що є засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання?
12. Розкрийте структуру програми навчальної дисципліни
13. Як розраховується розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю
14. Що є методичним забезпеченням навчальної дисципліни?
15. Як оформлюється рекомендована література до програми навчальної дисципліни?

Практичне завдання: Розробити робочий план вибіркової навчальної дисципліни (за темою дослідження).

Рекомендована література: [6].

Тема 8. Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Основні поняття: Силабус. Підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації,

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке силабус? Для кого він створюється?
2. Дайте визначення підручника і навчального посібника. Розкрийте їх структуру.
3. Розкрийте структуру методичних рекомендацій.

Практичне завдання: Розробити силабус навчальної дисципліни (за темою дослідження)

Рекомендована література: [4], [6].

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. Загальні засади професійної освіти			
1.	Підготувати творчу роботу з презентацією «Роль самостійної роботи у професійному становленні майбутнього фахівця» (відповідно до спеціальності)	10	10
Модуль 2. Дидактика професійної освіти			
2.	Підготувати творчу роботу з презентацією «Формування творчої особистості майбутнього фахівця» (за спеціальністю)	10	10
Модуль 3. Особистість викладача в системі професійної освіти			
3.	Підготувати творчу роботу з презентацією «Педагогічний артистизм та імпровізація викладача закладу вищої освіти»	10	10
	Усього	30	30

Здобувач під час виконання ІНДЗ повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, не допускати академічного плагіату.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есе тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач вищої освіти відсутній на занятті
	1 бал	Здобувач вищої освіти не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем.
	2–3 бали	Здобувач вищої освіти виступає на занятті епізодично. Не висловлює власних міркувань з порушених питань. Ускладнюється з відстоюванням власної позиції.
	4–5 балів	Здобувач вищої освіти бере активну участь у практичному занятті. Висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади і відстоює власну позицію щодо обговорюваних питань.
Завдання для самостійної роботи (дидактичне портфоліо)	0 балів	Завдання не виконано.
	1 бал	Завдання виконано формально, стандартними фразами, без власних роздумів.
	2–3 бали	Завдання виконано стандартними фразами, проте містить власні роздуми, міркування.
	4–5 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	0 балів	Завдання не виконано.
	10 балів	Завдання виконано формально, стандартними фразами, без власних роздумів, відсутність презентації.
	20 балів	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками, розроблена презентація.

Критерії оцінювання: екзамен

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
10 балів	Здобувач вищої освіти не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі вищої школи.
15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач вищої освіти намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі вищої школи.
20 балів	Здобувач вищої освіти вміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання в освітньому процесі вищої школи.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90–100 А)	Здобувач вищої освіти має міцні ґрунтовні знання щодо тенденцій суспільного розвитку і вимог до підготовки фахівців у професійній школі; визначає теоретико-методологічні засади сучасної професійної освіти мету, завдання і принципи професійної освіти. На високому рівні описує компоненти, етапи і функції педагогічного процесу; називає види роботи викладача вищого закладу освіти, структурні підрозділи; встановлює взаємозв'язок професійної та загальноосвітньої підготовки в закладах вищої професійної освіти; класифікує напрями виховної роботи зі студентами; пояснює особливості професійної освіти в різних країнах; класифікує методи і форми професійного навчання; аналізує дидактичні проблеми організації та змісту практики студентів. Здобувач вищої освіти досконало аналізує й узагальнює педагогічні явища та проблеми; визначає сутність професійних й особистісних якостей викладача професійного закладу освіти; інтерпретує професійну позицію і роль міжкультурної компетентності викладача закладів вищої професійної освіти; використовує нормативно-правове та науково-методичне забезпечення вищої освіти. Оперує основними концепціями, теоріями, проблемами філософії, теоретико-методологічними засадами сучасної професійної освіти Розуміє сутність і структуру освітніх стандартів,

освітньо-професійної програми. Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані.

На високому рівні вміє: аналізувати й узагальнювати педагогічні явища та проблеми, виявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології.; добирати форми і методи підвищення мотивації навчання у студентів; використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; застосовувати інноваційні методи навчання, створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології; організовувати освітній процес (співпрацю в команді) здобувачів освіти, керувати їхньою пізнавальною діяльністю, здійснювати педагогічний контроль і моніторинг результатів їх навчання. Використовує доцільні методи педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення, вміє розробляти індивідуальну траєкторію для їхнього особистісного і професійного розвитку. виявляти причини і знаходити рішення конфліктних ситуацій; здійснювати полісуб'єктну взаємодію в системі «викладач – студент»; використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; застосовувати інноваційні методи навчання, створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології; організовувати освітній процес (співпрацю в команді) здобувачів освіти, керувати їхньою пізнавальною діяльністю, здійснювати педагогічний контроль і моніторинг результатів їх навчання; скласти робочу програму навчальної дисципліни.

Виявляє креативне мислення. Здатний визначати проблеми і шляхи їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик, діяти на основі морально-етичних норм; формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань; використовувати науково-методичне забезпечення вищої освіти, сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи, інноваційні методи навчання. Дотримується нормативно-правової бази. Демонструє лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників.

Добре (82–89 В)	Здобувач вищої освіти має добрі знання щодо тенденцій суспільного розвитку і вимог до підготовки фахівців у професійній школі; визначає теоретико-методологічні засади сучасної професійної освіти мету, завдання і принципи професійної освіти. На достатньому рівні описує компоненти, етапи і функції педагогічного процесу; правильно називає види роботи викладача вищого закладу освіти, структурні підрозділи; має певні труднощі у встановленні взаємозв'язку професійної та загальноосвітньої підготовки в закладах вищої професійної освіти; класифікує напрями виховної роботи зі студентами; пояснює особливості професійної освіти в різних країнах; Під час класифікації методів і форм професійного навчання, аналізі дидактичних проблем організації та змісту практики студентів припускається незначних помилок. У цілому правильно аналізує й узагальнює педагогічні явища та проблеми; визначає сутність професійних й особистісних якостей викладача професійного закладу освіти; інтерпретує професійну позицію і роль міжкультурної компетентності викладача закладів вищої професійної освіти; використовує нормативно-правове та науково-методичне забезпечення вищої освіти. У цілому оперує основними концепціями, теоріями, проблемами філософії, теоретико-методологічними засадами сучасної професійної освіти. Правильно розуміє сутність і структуру освітніх стандартів, освітньо-професійної програми. Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані. На достатньому рівні вміє: аналізувати й узагальнювати педагогічні явища та проблеми, здебільшого виявляє гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології; під час добору форм і методів підвищення мотивації навчання у студентів припускається незначних помилок; у цілому вміє використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; застосовувати інноваційні методи навчання, створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології; організовувати освітній процес (співпрацю в команді) здобувачів освіти, керувати їхньою пізнавальною діяльністю, здійснювати педагогічний контроль і моніторинг результатів їх навчання. Зазвичай використовує доцільні методи педагогічного впливу на особистість
----------------------------	---

	здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення, натомість розроблення індивідуальної траєкторії для їхнього особистісного і професійного розвитку викликає певні труднощі. На достатньому рівні вміє виявляти причини і знаходити рішення конфліктних ситуацій; здійснювати полісуб'єктну взаємодію в системі «викладач – студент»; використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; застосовувати інноваційні методи навчання, створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології; організовувати освітній процес (співпрацю в команді) здобувачів освіти, керувати їхньою пізнавальною діяльністю⁴ під час здійснення педагогічного контролю і моніторингу результатів їх навчання; складання робочої програми навчальної дисципліни припускається незначних помилок. Виявляє достатнє креативне мислення. У цілому здатний визначати проблеми і шляхи їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик, діяти на основі морально-етичних норм; формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань; використовувати науково-методичне забезпечення вищої освіти, сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи, інноваційні методи навчання. Дотримується нормативно-правової бази. Зазвичай демонструє лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників.
Добре (74–81 С)	Здобувач вищої освіти має знання щодо тенденцій суспільного розвитку і вимог до підготовки фахівців у професійній школі; у визначенні теоретико-методологічних засад сучасної професійної освіти мети, завдань і принципів професійної освіти подекуди припускається незначних помилок. На середньому рівні описує компоненти, етапи і функції педагогічного процесу; у цілому правильно називає види роботи викладача вищого закладу освіти, структурні підрозділи, проте ускладнюється у визначення їх сутності; має незначні труднощі у встановленні взаємозв'язку професійної та загальноосвітньої підготовки в закладах вищої професійної освіти; класифікує напрями виховної роботи зі студентами; пояснює особливості професійної освіти в різних країнах;

Під час класифікації методів і форм професійного навчання, аналізі дидактичних проблем організації та змісту практики студентів припускається помилок. Аналіз й узагальнення педагогічних явища та проблем викликає певні труднощі; загалом правильно визначає сутність професійних й особистісних якостей викладача професійного закладу освіти; інтерпретує професійну позицію і роль міжкультурної компетентності викладача закладів вищої професійної освіти; використовує нормативно-правове та науково-методичне забезпечення вищої освіти. Потребує незначної допомоги під час визначення основних концепцій, теорій, проблем філософії, теоретико-методологічних засад сучасної професійної освіти. Загалом розуміє сутність і структуру освітніх стандартів, освітньо-професійної програми. Усні відповіді недостатньо повні, проте логічні й обґрунтовані.

На середньому рівні вміє: аналізувати й узагальнювати педагогічні явища та проблеми, здебільшого виявляє гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології; під час добору форм і методів підвищення мотивації навчання у студентів припускається помилок; у цілому вміє використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; застосовувати інноваційні методи навчання, створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології; організовувати освітній процес (співпрацю в команді) здобувачів освіти, керувати їхньою пізнавальною діяльністю, здійснювати педагогічний контроль і моніторинг результатів їх навчання. Використовує не завжди доцільні методи педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення, розроблення індивідуальної траєкторії для їхнього особистісного і професійного розвитку викликає труднощі. На середньому рівні вміє виявляти причини конфліктних ситуацій, натомість ускладнюється із вибором їх рішення; вміє здійснювати полісуб'єктну взаємодію в системі «викладач – студент»; використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; застосовувати інноваційні методи навчання, створювати презентації та ефективно використовувати мультимедійні технології; організовувати освітній процес (співпрацю в команді)

	здобувачів освіти, керувати їхньою пізнавальною діяльністю; під час здійснення педагогічного контролю і моніторингу результатів їх навчання; складання робочої програми навчальної дисципліни припускається помилок, потребує незначної допомоги з боку викладача. У цілому виявляє креативне мислення. У визначенні проблем і шляхів їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик відчуває певні труднощі. На середньому рівні зданий діяти на основі морально-етичних норм; формулювати висновки і розробляти рекомендації з використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань; використовувати науково-методичне забезпечення вищої освіти, сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, різноманітні аспекти виховної роботи, інноваційні методи навчання. Переважно дотримується нормативно-правової бази. На середньому рівні демонструє лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників.
Задовільно (64–73 D)	Здобувач вищої освіти на задовільному рівні має знання щодо тенденцій суспільного розвитку і вимог до підготовки фахівців у професійній школі; у визначенні теоретико-методологічних засад сучасної професійної освіти мети, завдань і принципів професійної освіти подекуди припускається помилок. На задовільному рівні описує компоненти, етапи і функції педагогічного процесу; у плутається у визначення сутності видів роботи викладача вищого закладу освіти, Не завжди правильно визначає структурні підрозділи ЗВО, ускладнюється у визначенні їх сутності; має труднощі у встановленні взаємозв'язку професійної та загальноосвітньої підготовки в закладах вищої професійної освіти; подекуди ускладнюється під час класифікації напрямів виховної роботи зі студентами; має труднощі під час визначення особливостей професійної освіти в різних країнах. Під час класифікації методів і форм професійного навчання, аналізі дидактичних проблем організації та змісту практики студентів припускається значних помилок. Аналіз й узагальнення педагогічних явища та проблем викликає труднощі; загалом визначає сутність професійних й особистісних якостей викладача професійного закладу освіти; має певні труднощі під час інтерпретації професійної позиції і ролі міжкультурної компетентності викладача закладів вищої професійної освіти; загалом використовує нормативно-правове та

науково-методичне забезпечення вищої освіти. Потребує допомоги викладача під час визначення основних концепцій, теорій, проблем філософії, теоретико-методологічних засад сучасної професійної освіти. Має ускладнення у розумінні сутності і структури освітніх стандартів, освітньо-професійної програми. Усні відповіді недостатньо повні, не завжди логічні й обґрунтовані.

На задовільному рівні вміє: аналізувати й узагальнювати педагогічні явища та проблеми, здебільшого виявляє гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології; під час добору форм і методів підвищення мотивації навчання у студентів припускається значних помилок; має труднощі під час використання сучасних засобів і технологій в організації та здійсненні освітнього процесу; застосування інноваційних методів навчання, створення презентацій використання мультимедійних технологій; в організації освітнього процесу (співпраці в команді) здобувачів освіти, керівництві їхньою пізнавальною діяльністю, здійсненні педагогічного контролю і моніторингу результатів їх навчання потребує певної допомоги. Використовує не завжди доцільні методи педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення, розроблення індивідуальної траєкторії для їхнього особистісного і професійного розвитку викликає значні труднощі. На задовільному рівні вміє виявляти причини конфліктних ситуацій, натомість значно ускладнюється із вибором їх рішення; загалом виявляє задовільні вміння здійснювати полісуб'єктну взаємодію в системі «викладач – студент»; використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; застосовувати інноваційні методи навчання. Під час складання робочої програми навчальної дисципліни припускається помилок, потребує допомоги з боку викладача.

Епізодично виявляє креативне мислення. У визначенні проблем і шляхів їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик відчуває труднощі. На задовільному рівні зданий діяти на основі морально-етичних норм. Формулювання висновків і розроблення рекомендацій із використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань викликає труднощі. У процесі використання науково-

	методичного забезпечення вищої освіти, сучасних засобів і технологій організації та здійснення освітнього процесу, різноманітних аспектів виховної роботи, інноваційних методів навчання потребує допомоги. Зазвичай дотримується нормативно-правової бази. На задовільному рівні демонструє лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників.
Задовільно (60–63 E)	Здобувач вищої освіти на репродуктивному (низькому) рівні має знання щодо тенденцій суспільного розвитку і вимог до підготовки фахівців у професійній школі; у визначенні теоретико-методологічних засад сучасної професійної освіти мети, завдань і принципів професійної освіти подекуди припускається помилок. Практично не вміє визначати компоненти, етапи і функції педагогічного процесу; значно ускладнюється із визначенням сутності видів роботи викладача вищого закладу освіти. Має труднощі у визначенні структурних підрозділів ЗВО та їх сутності; у встановленні взаємозв'язку професійної та загальноосвітньої підготовки в закладах вищої професійної освіти і класифікації напрямів виховної роботи зі студентами припускається помилок; має труднощі під час визначення особливостей професійної освіти в різних країнах. Під час класифікації методів і форм професійного навчання, аналізі дидактичних проблем організації та змісту практики студентів припускається значних помилок. Аналіз й узагальнення педагогічних явища та проблем викликає значні труднощі; неправильно визначає сутність професійних й особистісних якостей викладача професійного закладу освіти; має труднощі під час інтерпретації професійної позиції і ролі міжкультурної компетентності викладача закладів вищої професійної освіти; припускається помилок під час визначення сутності нормативно-правового та науково-методичного забезпечення вищої освіти. Потребує допомоги викладача під час визначення основних концепцій, теорій, проблем філософії, теоретико-методологічних засад сучасної професійної освіти. Має значні ускладнення у розумінні сутності і структури освітніх стандартів, освітньо-професійної програми. Усні відповіді неповні і нелогічні. На низькому рівні виявляє вміння: аналізувати й узагальнювати педагогічні явища та проблеми, практично не виявляє гнучкості у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології;

	під час добору форм і методів підвищення мотивації навчання у студентів припускається значних помилок; має суттєві труднощі під час використання сучасних засобів і технологій в організації та здійсненні освітнього процесу; застосування інноваційних методів навчання, створення презентацій використання мультимедійних технологій; в організації освітнього процесу (співпраці в команді) здобувачів освіти, керівництві їхньою пізнавальною діяльністю, здійсненні педагогічного контролю і моніторингу результатів їх навчання потребує значної допомоги. Використовує недоцільні методи педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення, розроблення індивідуальної траєкторії для їхнього особистісного і професійного розвитку викликає суттєві труднощі. На низькому рівні вміє виявляти причини конфліктних ситуацій, не вміє обрати доцільне їх рішення; виявляє низькі вміння здійснювати полісуб'єктну взаємодію в системі «викладач – студент»; використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; застосовувати інноваційні методи навчання. Під час складання робочої програми навчальної дисципліни припускається значних помилок, потребує суттєвої допомоги з боку викладача. Практично не виявляє креативне мислення. У визначенні проблем і шляхів їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик відчуває суттєві труднощі. На низькому рівні зданий діяти на основі морально-етичних норм. Формулювання висновків і розроблення рекомендацій із використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань викликає значні труднощі. У процесі використання науково-методичного забезпечення вищої освіти, сучасних засобів і технологій організації та здійснення освітнього процесу, різноманітних аспектів виховної роботи, інноваційних методів навчання потребує суттєвої допомоги. Не дотримується нормативно-правової бази. Практично не демонструє лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання щодо тенденцій суспільного розвитку і вимог до підготовки фахівців у професійній школі; у визначенні теоретико-методологічних засад сучасної професійної освіти мети,

завдань і принципів професійної освіти подекуди припускається грубих помилок. Не вміє визначати компоненти, етапи і функції педагогічного процесу; значно ускладнюється із визначенням сутності видів роботи викладача вищого закладу освіти. Має суттєві труднощі у визначенні структурних підрозділів ЗВО та їх сутності; у встановленні взаємозв'язку професійної та загальноосвітньої підготовки в закладах вищої професійної освіти і класифікації напрямів виховної роботи зі студентами припускається значних помилок; має суттєві труднощі під час визначення особливостей професійної освіти в різних країнах. Під час класифікації методів і форм професійного навчання, аналізі дидактичних проблем організації та змісту практики студентів припускається грубих помилок. Аналіз й узагальнення педагогічних явища та проблем викликає суттєві труднощі; не вміє визначати сутність професійних й особистісних якостей викладача професійного закладу освіти; значно ускладнюється під час інтерпретації професійної позиції і ролі міжкультурної компетентності викладача закладів вищої професійної освіти; припускається грубих помилок під час визначення сутності нормативно-правового та науково-методичного забезпечення вищої освіти. Потребує суттєвої допомоги викладача під час визначення основних концепцій, теорій, проблем філософії, теоретико-методологічних засад сучасної професійної освіти. Має труднощі у визначенні сутності і структури освітніх стандартів, освітньо-професійної програми. Усні відповіді фрагментарні.

Виявляє епізодичні вміння: аналізувати й узагальнювати педагогічні явища та проблеми, не виявляє гнучкості у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах загальнонаукової методології; під час добору форм і методів підвищення мотивації навчання у студентів припускається грубих помилок; не виявляє вміння використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; під час застосування інноваційних методів навчання, створення презентацій використання мультимедійних технологій; в організації освітнього процесу (співпраці в команді) здобувачів освіти, керівництві їхньою пізнавальною діяльністю, здійсненні педагогічного контролю і моніторингу результатів їх навчання потребує

	суттєвої допомоги. Використовує недоцільні методи педагогічного впливу на особистість здобувачів вищої освіти в процесі їхнього професійного становлення, Не вміє розробляти індивідуальну траєкторію особистісного і професійного розвитку студентів. Не вміє виявляти причини конфліктних ситуацій, обрати доцільне їх рішення; не виявляє вміння здійснювати полісуб'єктну взаємодію в системі «викладач – студент»; епізодично виявляє вміння використовувати сучасні засоби і технології в організації та здійсненні освітнього процесу; застосовувати інноваційні методи навчання. Під час складання робочої програми навчальної дисципліни припускається грубих помилок, потребує суттєвої допомоги з боку викладача. Не виявляє креативне мислення. У визначенні проблем і шляхів їх вирішення у сфері професійної діяльності з урахуванням досвіду світових практик відчуває суттєві труднощі. Практично не здатний діяти на основі морально-етичних норм. Формулювання висновків і розроблення рекомендацій із використанням новітніх технологій у розв'язанні поставлених професійних завдань викликає значущі труднощі. У процесі використання науково-методичного забезпечення вищої освіти, сучасних засобів і технологій організації та здійснення освітнього процесу, різноманітних аспектів виховної роботи, інноваційних методів навчання потребує суттєвої допомоги. Не дотримується нормативно-правової бази. Не демонструє лідерські якості, навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді дослідників.
--	--

ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Залік

Поточний контроль (практичні заняття, дидактичне портфоліо)		Разом	ІНДЗ	Сума
Модуль 1	Бали	0–80	0–20	0–100
Тема 1.	0-5			
Тема 2.	0-10			
Тема 3.	0-5			
Тема 4.	0-10			
Тема 5.	0-15			
Тема 6.	0-10			
Тема 7.	0-10			

Модуль 2		0–80	0–20	0–100
Тема 1.	0-10			
Тема 2.	0-10			
Тема 3.	0-10			
Тема 4.	0-10			
Тема 5.	0-5			
Тема 6.	0-10			
Тема 7.	0-10			
Тема 8.	0-10			
Тема 9.	0-5			
Модуль 3		0–80	0–20	0–100
Тема 1.	0–10			
Тема 2.	0–15			
Тема 3.	0–10			
Тема 4.	0–10			
Тема 5.	0–10			
Тема 6.	0–10			
Тема 7.	0–15			

Комплексний екзамен: До екзамену допускаються здобувачі, які виконали всі завдання попередніх модулів

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота)		Разом	Підсумковий контроль (комплексний екзамен)	Сума
Модуль 4	Бали	0–80	0–20	0–100
Тема 1.	0–10			
Тема 2.	0–10			
Тема 3.	0–10			
Тема 4.	0–10			
Тема 5.	0–10			
Тема 6.	0–10			
Тема 7.	0–10			
Тема 8.	0–10			

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗА ВСІМА ВИДАМИ КОНТРОЛЮ

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	

60-63	Е		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Тенденції суспільного розвитку і вимоги до підготовки фахівців у професійній школі
2. Мета, завдання і принципи професійної освіти.
3. Зміст професійної освіти.
4. Вимоги до підготовки спеціалістів.
5. Принципи професійної освіти.
6. Закономірності педагогічного процесу.
7. Етапи і функції педагогічного процесу.
8. Професійно-теоретична і професійно-практична підготовка майбутніх фахівців у ЗВО.
9. Виховний процес у закладах професійної освіти.
10. Діяльність куратора студентської групи

МОДУЛЬ 2. ДИДАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Предмет і основні категорії дидактики вищої школи.
2. Принципи дидактики в закладах професійної освіти.
3. Методи професійного навчання.
4. Інтегровані заняття в закладах вищої професійної освіти.
5. Формування мотивації навчання у студентів професійних закладів освіти.
6. Форми організації освітнього процесу у професійному закладі освіти.
7. Використання гри в освітньому процесі професійних закладів освіти.
8. Організація самостійної роботи студентів у професійному закладі освіти.
9. Дидактичні проблеми організації та змісту практики студентів.
10. Контроль за освітньо-пізнавальною діяльністю студентів.

МОДУЛЬ 3. ОСОБИСТІСТЬ ВИКЛАДАЧА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Професійні й особистісні якості викладача професійного закладу освіти.
2. Професійна позиція викладача професійного закладу освіти.
3. Імідж викладача закладу вищої освіти.
4. Педагогічна творчість викладача і роль в освітньому процесі закладу вищої професійної освіти.
5. Запобігання і розв'язання конфліктів в освітньому процесі професійного закладу освіти.
6. Професійна усталеність викладача професійного закладу освіти.
7. Полісуб'єктна взаємодія в системі «викладач – студент».
8. Діалогічне навчання й виховання.
9. Міжкультурна компетентність викладача закладів вищої професійної взаємодії.
10. Особливості навчання іноземних студентів у закладах вищої освіти України.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Тенденції суспільного розвитку і вимоги до підготовки фахівців у професійній школі
2. Мета, завдання і принципи професійної освіти.
3. Зміст професійної освіти.
4. Вимоги до підготовки спеціалістів.
5. Принципи професійної освіти.
6. Закономірності педагогічного процесу.
7. Етапи і функції педагогічного процесу.
8. Професійно-теоретична і професійно-практична підготовка майбутніх фахівців у ЗВО.
9. Виховний процес у закладах професійної освіти.
10. Діяльність куратора студентської групи
11. Предмет і основні категорії дидактики вищої школи.
12. Принципи дидактики в закладах професійної освіти.
13. Методи професійного навчання.
14. Інтегровані заняття в закладах вищої професійної освіти.
15. Формування мотивації навчання у студентів професійних закладів освіти.
16. Форми організації освітнього процесу у професійному закладі освіти.
17. Використання гри в освітньому процесі професійних закладів освіти.
18. Організація самостійної роботи студентів у професійному закладі освіти.
19. Дидактичні проблеми організації та змісту практики студентів.
20. Контроль за освітньо-пізнавальною діяльністю студентів.
11. Професійні й особистісні якості викладача професійного закладу освіти.
12. Професійна позиція викладача професійного закладу освіти.
13. Імідж викладача закладу вищої освіти.
14. Педагогічна творчість викладача і роль в освітньому процесі закладу вищої професійної освіти.
15. Запобігання і розв'язання конфліктів в освітньому процесі професійного закладу освіти.
16. Професійна усталеність викладача професійного закладу освіти.
17. Полісуб'єктна взаємодія в системі «викладач – студент».
18. Діалогічне навчання й виховання.
19. Міжкультурна компетентність викладача закладів вищої професійної взаємодії.
20. Особливості навчання іноземних студентів у закладах вищої освіти України.
21. Освітній процес у закладах вищої освіти
22. Студентоцентризований підхід.
23. Поняття про зміст вищої освіти. Компоненти змісту освіти.
24. Види діяльності викладача закладу вищої освіти.
25. Система забезпечення якості вищої освіти.

26. Система стандартів вищої освіти.
27. Освітньо-професійна програма спеціальності як нормативний документ.
28. Навчальний план як нормативний документ.
29. Робоча програма навчальної дисципліни.
30. Методичне забезпечення навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Андрущенко В.П. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу. *Вища освіта України*. 2004. № 1. С. 5–9.
2. Беляєва А.П. Тенденції розвитку професійного образования. *Педагогика*. 2003. № 6. С. 21–26.
3. Виховна робота зі студентами вищого навчального закладу : навчальний посібник / За заг. ред. Т. Ю. Осипової. Одеса : «Фенікс», 2006. 288 с.
4. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник / за редакцією В. Г. Кременя. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. 384 с.
5. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес : навчально-методичний посібник. Донецьк : ДонДУУ, 2009. 147 с.
6. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті. Полтава : ПОІППО, 2006. 328 с.
7. Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, перспективи : монографія / За ред. І.А. Зязюна. Київ : Віпол, 2000. 636 с.
8. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. Київ : Знання України, 2003. 450 с.
9. Оршанський Л.В. Професійна педагогіка. Курс лекцій : навч. пос. для студ. спец. «Професійне навчання». Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2007. 224 с.
10. Осипова Т. Ю. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічного наставництва : монографія. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2015. 412 с.
11. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : монографія / за ред. С.О. Сисоєвої. Київ : ВІПОЛ, 2001. 503 с.
12. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ : Вища школа, 2005. 239 с.
13. Теорія і методика професійної освіти : навчальний посібник / за ред. З. Н. Курлянд. Київ : Знання, 2012. 390 с.
14. Щербак О. І. Професійно-педагогічна освіта: теорія і практика : монографія; за ред. Н. Г. Ничкало. Київ : Наук. світ, 2010. 279 с.

МОДУЛЬ 2. ДИДАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підруч. для студ., аспірантів та молодих викл. вузів. Київ : Либідь, 1998. 557 с.
2. Андрущенко В.П. Педагогіка вищої школи : підручник / за ред. В. Г. Кременя. Київ : Пед. думка, 2009. 256 с.
3. Біляковська О.О., Мицишин І.Я., Цюра С.Б. Дидактика вищої школи : навч. посібн. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. Київ : Центр учбової

- літератури, 2011. 384 с.
5. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи: підручник. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
 6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
 7. Діденко Н.Г., Гармаш С.А. Методика викладання у вищій школі і Болонський процес : навчально-методичний посібник. Донецьк : ДонДУУ, 2009. 147 с.
 8. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
 9. Коваль О. Є. Основи психології та педагогіки вищої школи (пам'ятка для аспірантів) : навчально-методичний посібник. Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2013. 90 с.
 10. Козій М.К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів : метод. посібн. для студ. педуніверситетів. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2001. 140 с.
 11. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Київ : Знання, 2005. 486 с.
 12. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
 13. Немченко С. Г., Голік О. Б., Лебідь О. В. Педагогіка вищої школи : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2014. 534 с.
 14. Оршанський Л.В. Професійна педагогіка. Курс лекцій : навч. пос. для студ. спец. «Професійне навчання». Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2007. 224 с.
 15. Освітні технології / за ред. О. М. Пехоти. Київ : А.С.К., 2002. 255 с.
 16. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ : Вища школа, 2005. 239 с.
 17. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / за ред. З. Н. Курлянд. 3-є вид., переробл., доповн. Київ : Знання, 2007. 495 с.
 18. Теорія і методика професійної освіти : навчальний посібник / за ред. З. Н. Курлянд. Київ : Знання, 2012. 390 с.
 19. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : «Академвидав», 2006. 351 с.
 20. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник для студентів вузів. 3-тє вид., стереотип. Київ : Знання-Прес, 2003. 295 с.
 21. Щербак О. І. Професійно-педагогічна освіта: теорія і практика : монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. Київ : Наук. світ, 2010. 279 с.

МОДУЛЬ 3. ОСОБИСТІСТЬ ВИКЛАДАЧА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Алексеєнко А.П., Карпенко К.І., Гончаренко Л.О., Дейнека В.В. Навчальний посібник з курсу «Професійна етика вищої освіти» для осіб,

- що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи». Харків: ХНМУ, 2015. 77 с.
2. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навч.-метод. посібник. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2002. 114 с.
 3. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. Київ : Академія, 2006. 256 с
 4. Волобуєва І. В. Особливості навчання іноземних студентів на підготовчих факультетах. URL : <http://oaji.net/articles/2014/1054-1415036137.pdf>
 5. Гришина Н. В. Психология конфликта. 2-е изд. Санкт-Петербург : Питер, 2008. 544 с.
 6. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти : монографія. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. 243 с.
 7. Дьяконов Г. В. Основы диалогического подхода в психологической науке и практике. Кировоград : Полиграфия, 2007. 847 с.
 8. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 42 с.
 9. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: навчальний посібник. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
 10. Крысько В. Г. Этническая психология : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / Москва : Издательский центр «Академия», 2002. 320 с.
 11. Моляко В. О. Музыка О. Л. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень. Житомир : Рута, 2006. 320 с.
 12. Осипова Т. Ю. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до педагогічного наставництва : монографія. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2015. 412 с.
 13. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / за ред. З. Н. Курлянд. 3-є вид., переробл., доповн. Київ : Знання, 2007. 495 с.
 14. Персикова Т. Н. Межкультурная коммуникация и корпоративная культура : учебное пособие. Москва : Логос, 2002. 224 с.
 15. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник. Київ : МАУП, 2003. 360 с.
 16. Теорія і методика професійної освіти : навч. посіб. / заг. ред. З. Н. Курлянд, Київ : Знання, 2012. 390 с.
 17. Яланська С. П. Психологія творчості: навчальний посібник. Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. 180 с.

МОДУЛЬ 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1. Закон України «Про вищу освіту» URL : [https:// zakon.rada. gov.ua/ laws/show/1556-18](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18)
2. Закон України «Про освіту» URL : [https://zakon.rada.gov.ua/ laws/show/2145-19](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19)

3. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/proekty/1648.pdf>
4. Національне агентство забезпечення якості освіти. URL : <https://naqa.gov.ua>
5. Обов'язки викладача по веденню Індивідуального плану. URL : http://www.philosoph.onu.edu.ua/local/pages/in_plan.htm
6. Положення про організацію освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». URL : https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P002_2020.pdf
7. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: практичний довідник. Львів : Львівська політехніка, 2014. 166 с.
8. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти : монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
4. Веб-сторінка бібліотеки Університету Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
5. Веб-сторінка репозитарію Університету Ушинського. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua>